

② POBL VREIZH

NIV. 89

MEZHEVEN 1977

Pobl Vreizh

Liger-

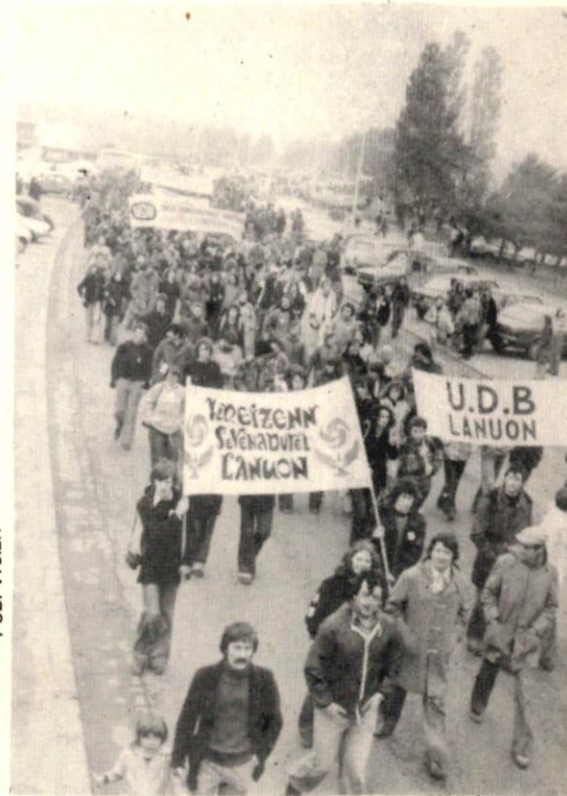
Atlantel

e Breizh!

Pewar-ha-daou-ugent

e Breizh!

Pobl Vreizh

Ped a dud o deus youc'het ar sloganou-mañ, d'ar 23 ha d'ar 24 a vis Ebrel passeet ? Tri, pewart mil a dud, martese muioc'h, pas nebeutoc'h forzh penaos !

Biskoazh n'o deus gwelet an Naseris kement ha «Gwenn-ha-Du»-ioù o tremen dre straeoù kêr industrialisetañ Vreizh.

Red eo ansav ez eus bet kalz tud o chom mud. N'eo ket evel-se e vo adstaget al Liger-Atlantel ouzh Breizh he fewar departamant ! Med petra fell deoc'h, bez'ez eus tud gwall varreg ewid grosmolad a vouezh isel. Ne vezont ket stantk mui pa vez red youc'hal a vouezh uhel. N'eo ket possibl sevel ur Vreizh libr gant tud dinerzh sort-se. Dre c'hañs ewidomp-ni, Bretoned eus Bro-Gernew, Bro-Dreger, Bro-Leon, Bro-Gwened, Bro-Zol, Bro-Sant-Brieg, Bro-Sant-Maloù, Bro-Roazon, ez eus memes-tra, tud, en tu all d'an harzoù, o stourm eveldomp hag o'n em ziskouez ken Breizhis ha ni. Ha, sin an amzer-da-zont, ez

int oll tud yaouank, enne nerzh an frankis. Ma kaver tud o chom mud dirag an dispac'h, ne chomo ket an traoù evel-se. Ur bobl, yaouank c'hoazh, zo o sevel :

Ha ma tihun ar bobl a-bezh, Eus Menez-Are a an Naoned, Ar chass doñv 'yelo da ouez

Gant ar re yaouank e vo graet an dispac'h...

E-pad ar gouel, en diavaes eus an UDB, n'eo bet gwelet

med ar PS, ar PSU, hag ar MRG : ar PC ne oa ket deuet.

Ha koulskoude e Reze-tal-Naoned ez eo aet ar maout gant ar re a zo a-du gant an adstager, a-drugarez d'ar PC. Neuse, ma'z eo hemañ a-du gant ur Vreizh he femp departamant, perag n'eo ket bet gwelet e St-Naser !! Hag ouzhpenn-se, perag ez eo bet gwelet ar PS eno, mar n'eo ket a-du gant an adstager ?

N'eo ket bet gwelet ar sindikadoù kennebeud Perag ?

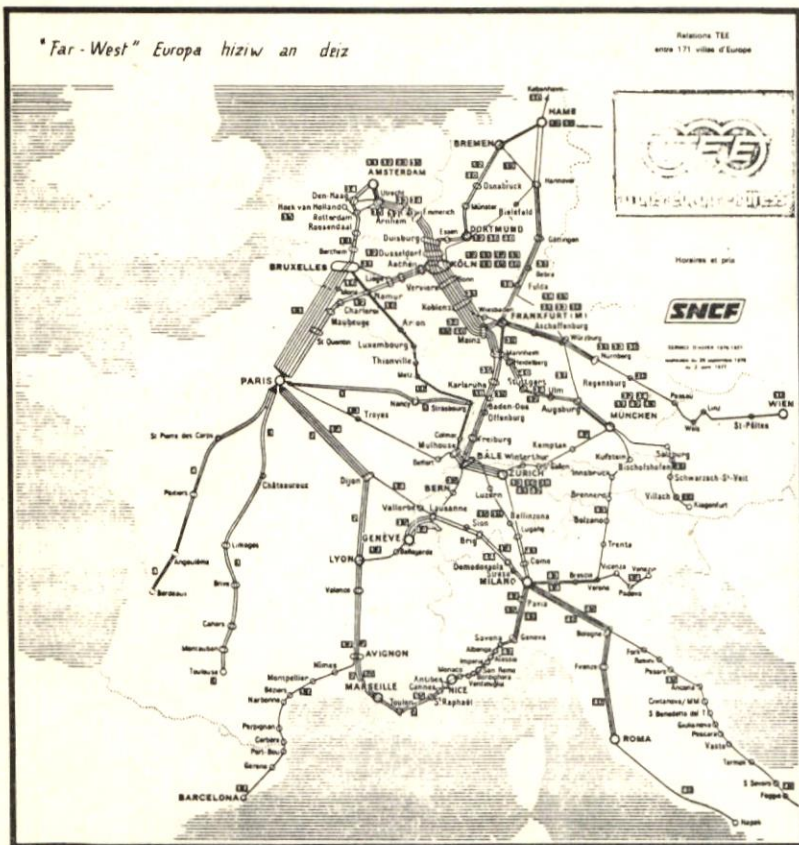
An tu dehoù n'eo ket sklær e jeu. Heni an tu kleiz gall ne vez ket sklær a-wechoù kennebeud. Ha koulskoude ez oc'h a-du gant ar rejionalisasion, an «droit-à-la-différence» hag all, F. Miterrand, G. Marchais ? Ha neuse, petra c'hoarvez ganeoc'h ? An UDB hec'h-unan, he deus komzet fraezh diwar-benn kudenn al Liger-Atlantel. An UDB a-bezh he deus rebechet an disparti, pas hepken lodennoù bihan ar strollad, med ar strollad en e bezh. N'eus 'med hon strollad a gement hag en deus manifestet d'ar sul 24...

Niverus, leun a nerzh, droug enne, e oa eno ha kamaraded hon strollad o huchal : «Ema Breizh war he zremenvan, bez'ez eo Breizh ur vro a dud dilabour». Deuet e oa kamaraded St-Maloù kevrennoù St-Naser, An Naoned Roazon, Brest, Bro-Dreger ha Goelou, kamaraded Bro-Baris iwe !

D. Le Goff

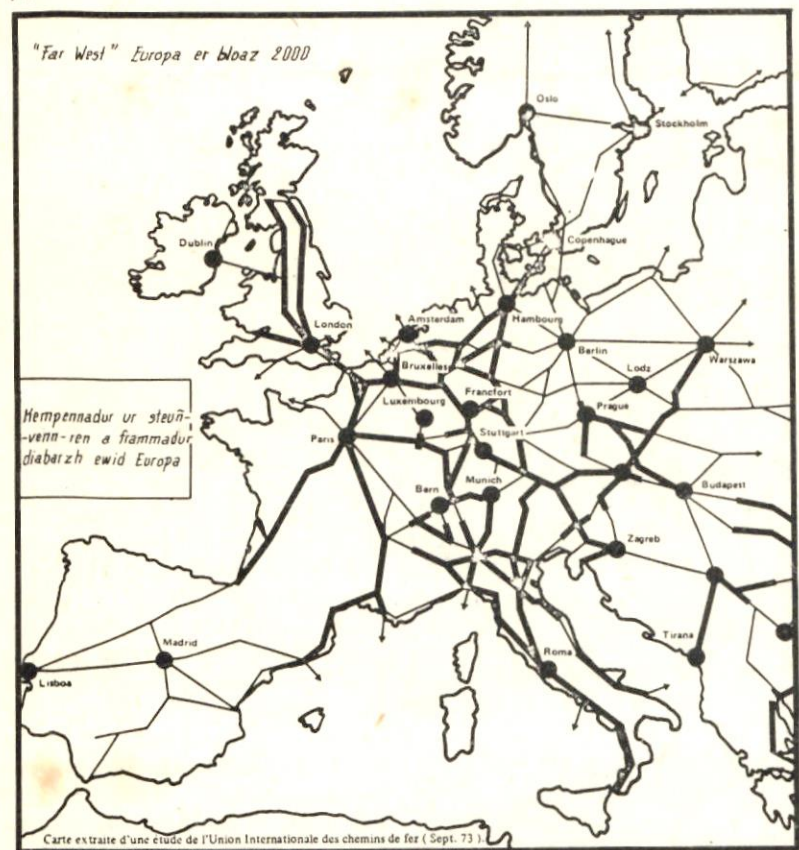

Pobl Vreizh

Pobl Vreizh

Pobl Vreizh

Pobl Vreizh

Alies e vez klewet gant ar re n'o deus ket c'hoant da weled pegen fall eo stad Bro-Vreizh, penaos n'omp ket hon unan a gement a vefe dileset gant ar gouarnamant gall. e-mesk rannvroioù an Eksagon

Gwir eo, bez'ema hon bro, heb mar ebed, pell war-lerc'h ar re all (en diavaes eus ar Massif Central), ewid pezh a sell an hent-houarn.

Disklêriet eo bet kement-se gant C.E.S. Breizh (Komite Ekono mikel ha Sossial) n'eus ket pell zo. (1). E-lec'h bezañ bet kempennet, ez eo bet digempennet hon douar. Un hent-dall eo deuet Breizh da vezañ muioc'h-mui : he ferzhier-mor ne vezont ket lakaet da dalvoud, skort ha diachu e chom he heñchoù bras (meur a wech eo bet prometet o achuiñ, a-raog an eleksionoù evel-just) ; n'eus aerborzh ebed hag a c'hellfe reiñ buhez, nerzh ha labour d'ar vro.

E 1962 dija, e oa bet savet «Bresel an hent-houarn», evel ma oa bet graet anezhañ d'ar c'houlz-se. Ur wech c'hoazh e oa bet diskoulmet ar gudenn gant subversionoù ; ur vro sikouret an heni eo Breizh. Kustum eo ar Vretoned da'n em gontantiñ gant ar brusunoù a vez roet dehe.

Bremañ eo red lavaroud petra a ra an SNCF, e-keñver ar rannvroioù a zo pell dioc'h Paris ha pell dioc'h ar c'hornioù pinwidig. Fakturet e vez 1 km evel 1 200 m, pa veaj ar varc'hadourezh warzu Breizh, ha 800 m 1 % eus postañ (investissement) hepkén, pa ya trema d'ar rannvroioù pinwidig. Evel-se e teu ar re binwidig da vezañ pinwidikoc'h, hag ar re baour da vezañ paouroc'h.

Gwashoc'h an traoù c'hoazh ewid komzoù ar bedenn gozh :

«Pedomp Doue da lakaad ar pinwidig da binwidikaad, Hag ar paour da chom en e stad» !

A-hend-all, gorreg tre e ya war-raog (!) an trenioù kozh, pe gentoc'h ar c'hozh trenioù, war hon heñchoù-houarn. Da skwer ewid kêrioù hag a zo kehidiha-kehidiha eus Paris : Paris-Brest (5e27) ; Paris-Kemper (5e37) ; Paris-Bourdel (4e05) ; Paris-Valence (4e56)...

Un nebeud trenioù hag a vez graet «Les rapides bretons» anehe a vez a-wechoù gorrekoc'h ewid trenioù boutin hag a ya eus ar c'hêrioù bras all deus Bro-C'hall da Paris. Pa fell deomp treusiñ hon bro, e vez gwashoc'h c'hoazh Buannoc'h ez aer a-wechoù war varc'h-houarn ewid dre an hent-houarn.

E Paris eo e vez savet roll an eurioù, hag ewid tud Paris. Evel-se, ur paotr eus Brest en dije c'hoant da vont da Roazon ewid un emvod a 3 eurwezh e-pad ar beure, e padfe e veaj 15 eurwezh!!

Trenioù kozh al linennoù bras a vez profet da Vreizh. «... Les épluchures pour les Bretons...». Ar paour-kaezh Bretoned n'o dez ket ezomm a aesamañchoù...

N'eo ket e Breizh e vo dispignet arc'hant an SNCF. Sevel a ra da 5 % niver ar Vretoned e-touesk labourerien an Eksagon ha ne vez roet da Vreizh nemed 1 % eus postañ (investissement) an antrepris broadelet-se.

Perag e vez kasset arc'hant ar Vretoned da sevel o c'hein da hag ar re baour da vezañ

(1) «Levr gwenn an henchoù-houarn e Breizh. 1977».

An dro-mañ e vo kavet :

— ar pennad-stur : p. 8

— listenn harperion Pobl Vreizh : p. 6.

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roñ, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keisier
80 pajen a peb niverenn - Renner : Ronan Huon
komañt : 35 L — Studierien : 25 L
TeAzerer-mercour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST-SERVAN 35400 ST-MALO - CCP 5349-06 PARIS

War hent-houarn

ar «Far-West»

Notennoù

Skort : insuffisant - aerborzh : aéroport - d'ar c'houlz-se : d'ar mare-se - kustum : boas - gorreg : lent, lentement - emvod, tolp : réunion - profet : offert ; aesamant : confort ; postañ, postet : investir, investi ; bannleu : banlieue ; abeg : motif, raison ; ar venajerien : al labouerien-douar ; enbroadiañ : importer ; ermaesiañ : exporter ; war an dachenn : sur place ; spi hon eus : nous espérons ; pennki : toupie à pointe de bois.

D. Giraudon

heñchoù-houarn bannleu Paris ? Perag ne vez ket postet e-barzh ar vro ewid mont er-maes eus hon paourentez ekonomikel ?

Talvoudeus e vo an heñchoù-houarn a-benn nebeud bloawezhioù ac'hann, mar bad c'hoazh kris ar petrol.

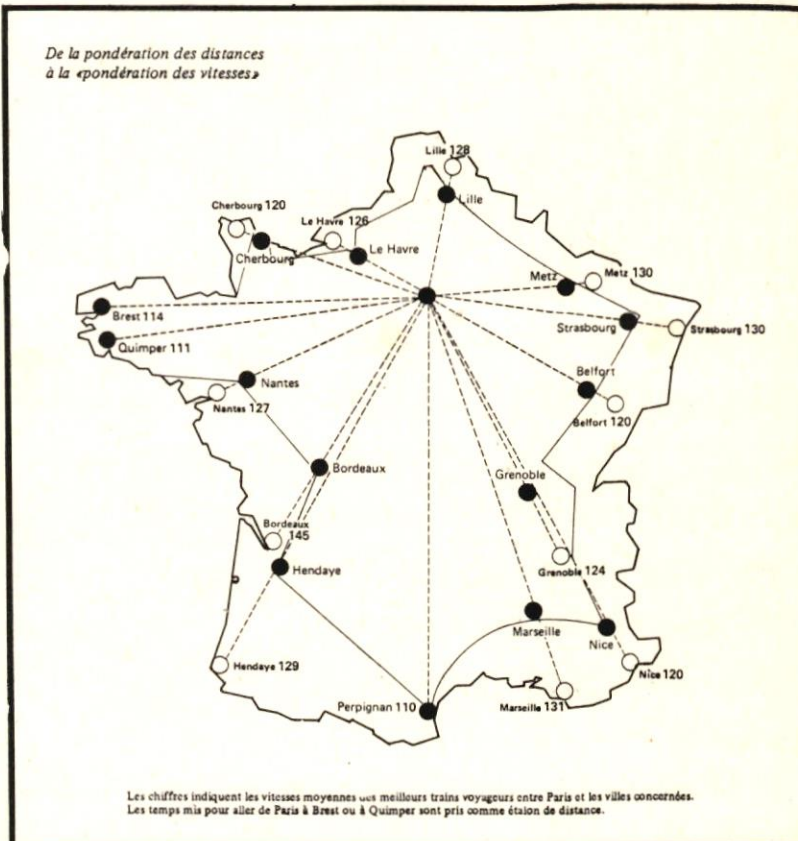
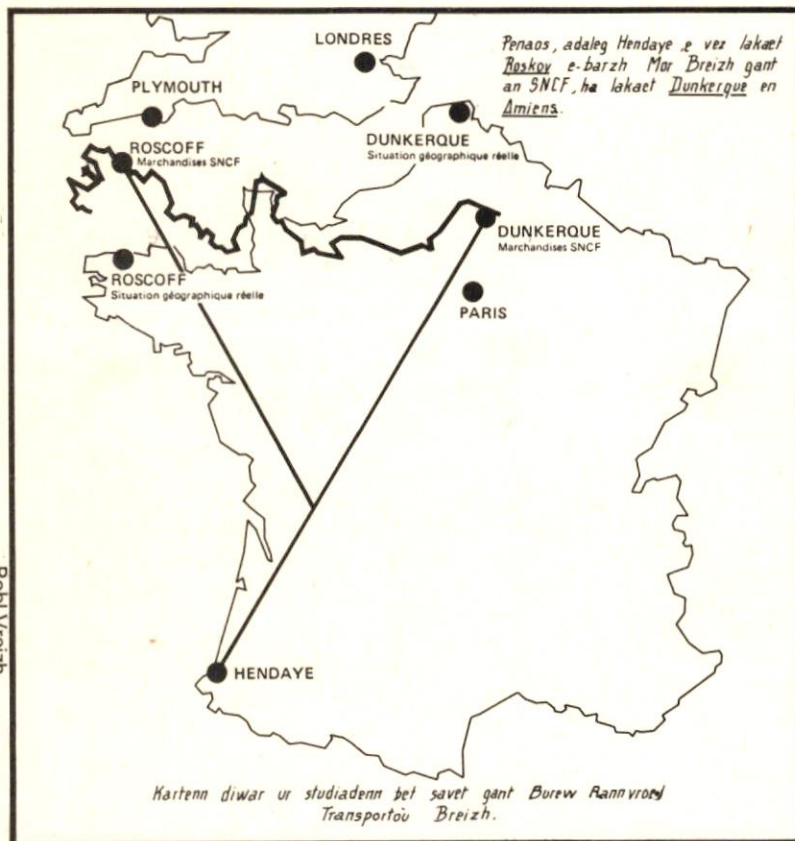
Un abeg o deus ar venajerien da glemm, peogwir e vez red dehe enbroadiañ lod eus o boued loened, o zez hag all, hag ermaesiañ o produksion. Siwazh, ne vez ket

treusfurmet kalz tra war an dachenn, ha diwar se koulskoude e vije deuet un tamm pinwidigezh d'hon bro.

Tamm-ha-tamm e vez lamet an hentoù-houarn na vezont ket kavet «rañtabl» a-walc'h. Mont a ra war o digresk niver an trenioù. Ober goap eus ar Vretoned a ra an SNCF hag ar gouarnamant gall. Daoust hag eñ vo graet, goude «Gouelioù Kernew» Kemper, «Em gann an tren» barzh ar park

d'Armorik ? Indianed gwirion a c'hallfe dont deus Paris gant o brageier bras ewid plijadur an douristed !...

Spi hon eus e vo klewet galv ar C.E.S. en e levr gwenn. Breizh he deus c'hoant da vevañ : ne c'houl ket kén chom hec'h-unan evel ur pennki en ur park dall : ne c'houl ket dont da vevañ ur c'hamp-hañv ewid tud broioù pinwidik an Europ.

Komanantit da LE PEUPLE BRETON

E galleg flour penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h

A GASS E GOMANANT	AMAN AN ARC'HANT
Boutin : 20 L (1)	dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 30 L (1)	dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 30 L (1)	dre chekenn-vank (1)
	CCP RENNES 2365-76

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

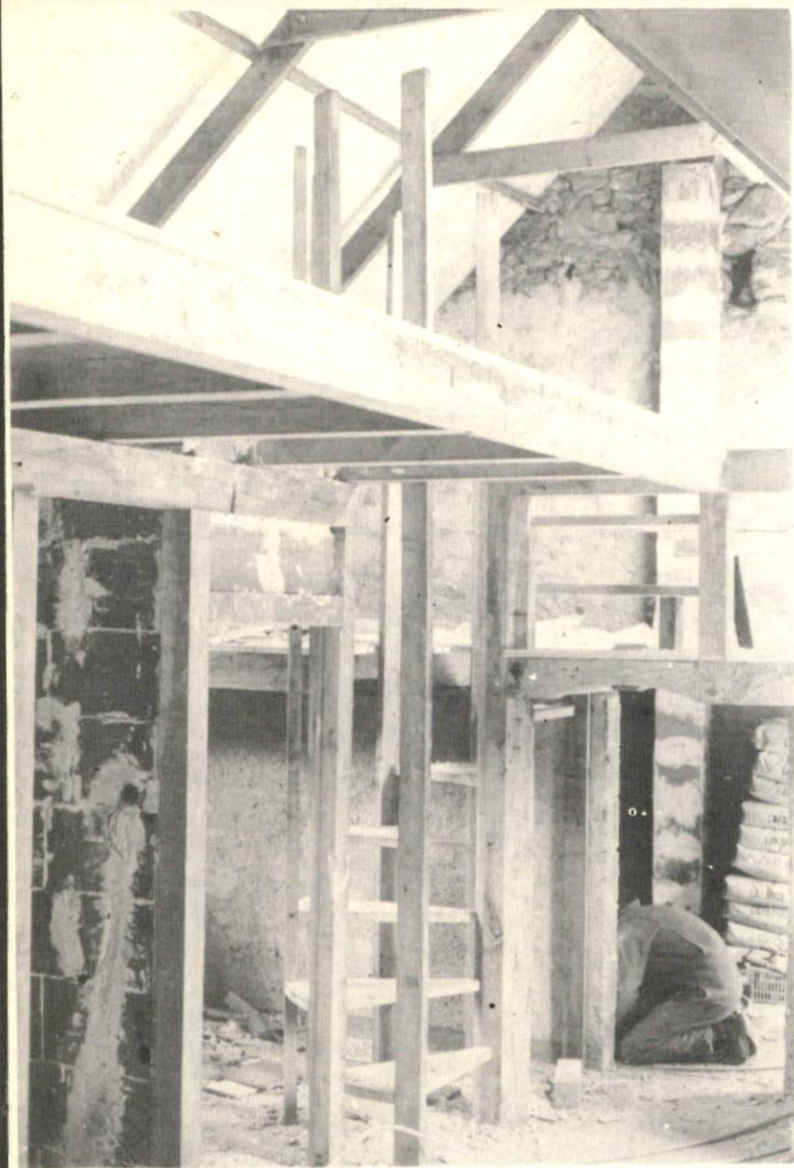
Komanantit da b/POBL VREIZH

Ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h

A GASS E GOMANANT :	AMAN AN ARC'HANT :
boutin : 20 L (1)	dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 30 L pe ouzhpenn (1)	dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 30 L (1)	dre chekenn-vank (1)
	CCP RENNES 2746-79

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

PENNAD-KAOS

GANT

J.Y. PHILIPPE

architekt

war ar maes

Pobl Vreizh

POBL VREIZH — *Lar dimp 'ta piw out ha petra 'res.*

JEAN-YVES — Da gomafis eo gwelloc'h din lared ba pelec'h on ganet : me zo ganet amañ e **Sant-Konan**, (e-kichen Gwengamp, kanton Sant Nikolas) hag a zo tro pewart-c'hant a dud ennañ. Aet 'oan kuit pa oan yaouank, pa oan unneg vloaz, aet da **Wengamp**, d'al lisse, d'ober ma studioù 'vel darn deus ar re yaouank, ha goude-se on aet da **Roazon**, ha 'baoe ar c'houlz-se 'm boa ur c'hoant hebkén, addont amañ ha chom amañ d'ober ma micher, ha 'baoe 'm eus ket soñjet med 'vel-se. Bremañ eo disoc'het ma studi, on erru architekt, med bezañ architekt amañ n'eo ket ken braw-se, n'eo ket kustum an dud kaoud un architekt ewid ober tier ; se zo kaos on oblijet da ziskouez d'an dud pessort mod meump c'hoant d'ober ur vicher newez.

P.V. — *Ha pessort labour a res dre just ?*

J.Y. — Daou omp. Architekt zo ur vicher gant kalz traoù dishefvel. Un dra zo tressañ ; ober plañioù, un dra all zo boud war ar chantier, un dra all zo skrivañ traoù, ober paperoù, toud ar pezh zo afer ewid ober un ti newez. A-hend-all, ni ne meump ket c'hoant d'ober muiañ a dier ma c'hallomp ; ar pezh meump c'hoant d'ober zo ober traoù newez, traoù dishefvel.

P.V. — *Med traoù newez gant tier kozh !...*

J.Y. — Ya, gant tier kozh pe heb tier kozh. Ma zo tier kozh, eo gwelloc'h miroud anehe 'wid distrujañ anehe hag ober traoù newez. Med ma n'eus ket e vo red ober traoù newez. Da gomafis, me 'm boa c'hoant mont da **Wengamp** pe **Kallag** pe **Sant-Nikolas**, e-lec'h eo kustum an dud da weled hon micher-ni, med pa 'm-eus kasset ma soñj en-dro 'm-eus gwelet, ma 'm boa c'hoant chom amañ bar vro, e oa gwelloc'h din chom ba ur plass bihan, ha se zo kaos 'm-eus laret da gomafis 'vijen chom amañ 'mesk parrosioù bihan, ha setu meump labour, 'oaran ket, war deg pe pemzeg parres : **Tremargad, Laruen, Kerber, Sant-Jili, Sant-Konan, Sant-Nikolas, Botoa, Kerien...** Da gomafis 'oa diw pe deir «operassion» war ar vro. Unan deusse oa adsevel tier kozh ewid ober jitoù, hanterkant jit zo d'ober war ar vro, 'pad tri bloaz, ha se meump bet d'ober.

P.V. — *Ne c'h eus ket aon da zegass re 'douristed bar vro ?*

J.Y. — Nann, peogwir meump soñjet ober hebkén pemzeg, n'eo ket kalz war deg parres, ha war-lerc'h zo bet muioc'h : se ray 'benn tri bloaz amañ hanter-kant, med beb mis Eost eh arru bar vro kalz muioc'h a douristed 'wid se ! Un dra zo : ma raomp se, eo ewid harz tud ar c'hêrioù bras da bremañ tier kozh bar vro, da laoskafi an tier kozh gant tud ar vro. Ha peogwir ar beisanted 'neu-int ket arc'hant a-walc'h ewid addressañ tier kozh, ha n'eo ket possubl dehe ober se, un dra meump graet : laret da **Sant-Brieg** ha da **Baris** penaos oa tud ar vro dissidet d'ober un dra a-gevred ewid miroud o zier.

P.V. — *Ne c'h eus ket re 'boan gant an «administrassion» ?*

J.Y. — Gant se omp digabestr a-walc'h ! D. zo ban **DDA**, efi zo e penn an dra-se. Dont a ra amañ, 'oaran ket, beb daou pe dri mis... lar ket mann dimp... Penn an dra-se bar vro zo maer **Laruen**, hag efi zo peisant.

P.V. — *Ha labour a-walc'h 'c'h-eus gant an dra-se ewid gounid da vuhez ?*

J.Y. — 'M-eus ket ! Se zo kaos 'omp oblijet da gemer traoù all. Med pa ran traoù all e soñjan ober traoù dishefvel 'vel 'vez graet lec'h all.

P.V. — *Laret 'c'h-eus din damañg ne oas ket a-du gant ar mod a rae an heni a skriv war **Peuple Breton, Lachaud**. Perag ?*

J.Y. — **Lachaud** zo un architekt kozh a oa kustum da c'hoari 'vel rae un architekt kozh, dre skwer, 'rae labour e kêrioù bras, deus pezh a oare efi deus tier war ar maes, eo skeudennoù («modèles»). Me, pa soñjan ba tier kozh deus ar vro amañ 'soñjan ba pezh zo ban diabarzh : ar vuhez zo e-barzh, n'eo ket deus bisaj an ti, ha **Lachaud** pa displega d'an dud penaos 'vez adsavet bremañ tier war mod Breizh a lar dehe ober evel 'oe graet gwechall-gozh, gant mein-dailh, mein-benerezh, gant mein-glas kozh.. Me, pa gomzan deus tier kozh, 'laran d'an dud soñjal deus pezh a oe graet ewid debriñ, ewid kousked, ewid komz ban tier kozh gwechall. Un dra all zo : 'm-eus ket c'hoant d'ober tier evel oant graet gwechall, n'int ket kâerroc'h 'wid ar re a vez graet bremañ hag ar pezh zo c'hoazh, ma ra an dud evel a

Pobl Vreizh

lar **Lachaud**, 'vo graet memes tier e peb lec'h, ha se meump ket c'hoant d'ober. C'hoant meump klask ewid peb unan, peb familh, ewid peb lec'h an ti a ra mad, ha n'eo ket ober un ti 'vel 'vese graet gwechall e Breizh !

P.V. — Klewet 'm-eus oas newez aet da adjen-maer e **Sant-Konan** ; te gav dit e vi kap d'ober un dra bennag da zerc'hel ar re yaouank bar vro ?

J.Y. — Se zo un dra all ! Ma 'vije bet arc'hant, e vije bet aes mad din ober... Ur bern traoù zo moien d'ober : amañ zo bet, gwechall-gozh ; 'oa moien da dennañ maes deus an douar beb sort traoù evel mein-glas, ha bremañ ne vez ket graet kén. Gwelloc'h eo d'an dud prenañ mein-glas deus Bro-Spagn, pe lec'h all. Ha ma vije ijinet un dra bennaked amañ, e vefe tu d'ober. Dre skwer, ma micher-me, ma vijen ket chomet,

ma'm bije laret d'an dud pemp bloaz so e vije bet moien din chom amañ d'ober ma micher evel architekt, e vije bet laret din : «hemañ zo sod» 'vo ket moien dehañ !

P.V. — Ha penaos ober neusen ?

J.Y. — Un dra zo : bar skol, p'ema ar re yaouank amañ, 'raog int aet kuit, e vo red displegañ penaos ober, pessort micher ober ewid chom amañ.

P.V. — Ar vro amañ zo brudet ewid he festoù-nos, ha te 'm eus aon zo ur gwall soner ?

J.Y. — N'on ket, n'on ket ! Ar fest-nos zo an dra gentañ zo bet graet amañ ewid sevenadur ar vro. 'Raog vije mann, bremañ zo se ! Ur bern fasioù zo bet graet, med ma vije ket bet festoù-nos, 'vije ket bet mann, ha 'vije marw toud pezh zo breton ba spered ar re yaouank.

P.V. — Soniñ 'res alies ?

J.Y. — Beb sadorn, arru zo deg vloaz so bremañ ! Ouzhpenn hanter-kant gwech beb bloaz. Med me n'an ket pell, pa on goullet mont, 'oaran ket, da **Sant-Brieg** pe **Gwengamp**, n'an ket. Gwelloc'h eo din chom bar 'nemes broioù.

P.V. — Hag ar brezhoneg ? Komz a ra ar re yaouank brezhoneg amañ ?

J.Y. — Ya, e peb lec'h e vez komzet brezhoneg beked ugent vloaz pe 25 bloaz.

P.V. — Ha petra zo moien d'ober da harz ar brezhoneg da verwel amañ ?

J.Y. — Ni, eh aomp d'ober un dra bennaked : ar pezh meump c'hoant d'ober amañ eo lakad an dud da glewed brezhoneg komzet, e-lec'h lenn war **Ouest-France**, pezh neu-int c'hoant da glewed, ar marc'had, ar sportoù, ar politik... Un dra komzet, peogwir ar brezhoneg a vez komzet

gant an dud ha ne vez ket lennet. Ha se zo kaos meump ijinet un dra ispisial : gant ur «mini-kassed» vo komanantet an dud... beb sizhun pe beb pemzektez... Ur strollad omp, tud gant memes mennosioù, memes c'hoant sonerien, kanerien ha tud all. Ha darn deus ar vro zo a-du gant an dra-se, ha skolaerien, beleien, maerioù...

P.V. — Gant ar sistem evel eo bremañ, te gav dit zo moien d'vont pell gant an dra-se ?

J.Y. — Nann ! 'Gis-se n'eus ket moien da c'hoari ! Ma vije bet mad ar gouarnamant, 'mijemp ket bet dalc'hed d'ober traoù gis-se... vije bet komzet brezhoneg e peb lec'h bremañ ! Ha re yaouank o vont kuit deus ar vro, se zo un dra fall all.

P.V. — Un dra a'm boa c'hoant da c'houll 'ziganes ewid achuiñ : da soñj dit-te, petra eo al labour priñsipallañ zo d'ober ba kreiz Breizh amañ ?

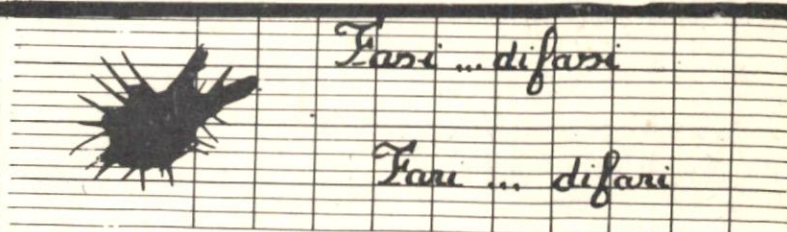
J.Y. — Da'm soñj, e vo red lakad ba spered an dud emaint o chom ba ur vro disheñvel deus broioù all, bro Gwengamp, bro Poullaouen, pe bro Leon... int amañ gant kudennoù «bro plin» ha bro **Tremargad**, gant parrosioù toud a-gevret evel **Laruen**, evel **Kerber**... Un dra all zo kaoud arc'hant, med se zo startoc'h peogwir n'eus ket, e lec'h ebed. Ma meump c'hoant d'ober d'an dud chom amañ da labourad, e vo red krouiñ traoù newez, 'oaran ket, micherioù newez. Penaos ober, chañch gouarnamant, chañch mod, chañch ekonomi ? Med arc'hant a vo red kaoud ! Un dra all, ewid ar brezhoneg, e vo lakad brezhoneg er skol, evel-just, hag e peb lec'h. Mes n'eo ket braw respont war an dra-se, peogwir se zo goullet ganin penaos ober ewid lakad Doue e peb lec'h...

Pennad-kaos bet enrollet ha dikriptet gant F. Favereau

Pobl Vreizh

Poanlañ a ra tud ar Vro-Wenn (Gwenn-Rann hag ar c'hontre) da viroid doc'h ar kapitalisted ha doc'h an trustoù etrevroadel a lakaad o c'hrabaned war o bro. Eno ex eo an halen ur blanedigezh hag ex eus meur a saogarnour o c'hounid e vuhez diwar gempenn ar paludoù ha diwar dastum an halen gwenn, halen Breizh. Ha dont a raint a-benn da vout kreñvoc'h ewid ar kapitalisted ? Ha red e vo d'an halen roñt penn d'ar rokad, e Bro Wenn-Rann-Ar-Baol ?

Pobl Vreizh niv. 88 : mis Mae

Un nebeudig fasioù zo da vezañ reizhet evel-mañ :

P4 : doñjer ouzh, pe doñjer douzh, pe doñjer doc'h, e-lec'h : doñjer eus.

na harzh na bewenn, e-lec'h : harzh (Arabad kemmeskañ harz (arrêt, obstacle, limite), herzel (empêcher, arrêter), ha harzh (aboiment), harzhal (aboyer).

Ar Vretoned, e-lec'h : ar Bretoned

E-barzh ar pennad : **Breizh** ur vro sossialist ? (p. 4, bann 3, en nec'h) ez eus bet lamet ul linenn. Setu amañ penn-kentañ ar bann 3, beteg fin ar rann bennad :

Oll. Etrevroadelourien omp galwet da vout eta. N'hellomp ket eta diasezañ Breizh da zont war an estrengassoni hag ar chaovinism. Dorn-ha-dorn gant oll bobloù ar bed, ha dreist-all gant ar re wasket. Dorn-ha-dorn iwe neuse gant ar «C'hallaoued» pa vezont a-du ganimp ewid diasezañ ar sossialism.

p 5 : un timbr, e-lec'h : un timbr kement a vilhedoù, e-lec'h : kement ha vilhedoù kement a begsunioù, e-lec'h : kement ha pegsunioù

p 7 : peb korn, e-lec'h : pep korn war-raog, e-lec'h : war raok

p 8 : ur gaoseadenn, e-lec'h : ur gaosedenn

GERIOÙ GANT AN DIBENN -EREZH :

Ar gêrioù-se zo gourel : ar mouezhierezh, ur politikerezh, ar pesketaerezh (pêche), ar peskerezh (la poissonnerie : métier), ar bruderezh, ar pilpousserezh, h.a. Ar gerioù-se a sinifi un ober, un oberiantis, un emzalc'h, h.a.

Med, en eneb, haloioù ar stalioù zo gwregel : ur voloñjerezh (une boulangerie), ur vosserezh (une boucherie), ur beskerezh (une poissonnerie).

Hanw an oberoures a vez en -eres : ur ganeres, une chanteuse, (liester : kaneresed) ; un dorneres, une batteuse (femme), (liester, dorneresed).

Hanw ar mekanik a vez skrivet iwe -eres med al liester a vez en -où :

un dorneres (liester : dorneresoù) : batteuse (machine). (Kv. an dornerezh, an dornadeg : les battages).

GERIOÙ GANT AN DIBENN -ADEG

Ar gerioù-se zo gwregel : manifestadeg, ur vanifestadeg vras ; gourenadeg, ur c'hourenadeg ; tolpadeg, un dolpadeg (rassemblement, meeting).

(Kv. ar vouezhiadeg med ar mouezhierezh, ar mouezherezh : élection).

BET LAVARET GANT REOU ALL

Ar pennad-mañ, bet savet gant **Emgleo Breiz** d'ar 14/5/1977, zo bet kaset gantañ d'an UDB ; embannet eo bet e galleg war veur a gasetenn.

Amañ Emgleo Breiz ! Un nac'hadenn ne c'heller ket roññ e assant dehi

Diw wech ez eus bet kaset goulenn gant an UDB (Unvaniezh Demokratel Breizh) da renerezh broadel FR3 (chadenn skinwel dindan beli kevredigezh vroadel «France-Régions») ewid kaoud an tu da gomz en un abadenn «Tribune libre» (skinet etre 19e40 ha 20e). Diwar respont kentañ FR3, e c'helle UDB gerdal un awel a-du, med, diwar an eil, e oa anad penaos e oa krenn ha fraezh an nac'hadenn, diasezet homañ war an digarez, toull ma'z eus unan, penaos ez eo an UDB ur «strollad rannvroel». Komzoù iskis, pa'z eo ar chadenn-se gouestlet, dre he zermenadur hag he hano e-unan, d'ar «rannvroioù» !

Ha koulskoude bez 'ez eus bet war «Tribune Libre» FR3 meur a abadenn gouestlet da aosadurioù rannvroel

-korseg, da skwer-, abadennoù n'heller ket lavaret diwar o fenn n'eus bet klevet enne nemed komzoù bet skarzhet dioute, dre avisted, kement damveneg zo da gudennoù tarzhus... kudennoù 'vel ar re-mañ: ar frankisoù rannvroel, ar c'holonialism kulturel, ekonomikel, politikel m'eo gwasket gantañ ar rannvroioù dehe perzhioù «minorelezhel»... A-hend-all, meur a wech ez eus bet klevet, difennet, ba «Tribune Libre» FR3, goulennnoù digoll o tennañ da frammoù ar Stad, goulennnoù bet graet gant strolladoù politikel : perag ne vefe ket roññ an tu d'ur «strollad rannvroel» d'ober goulennnoù peurheñvel, pe d'an nebeutañ damheñvel ouzh a re a vez graet gant strolladoù «broadel» ? Ha bez e vefe abalamour ez eus hano amañ eus un emsav eus Breizh ? Ha kement-se a aon zo e vefe roññ da arwesterien-tele ar Frafis a-bezh an tu da c'housoud penaos e wel an UDB ar Rannvro ? Daoust d'an UDB kennig he raktress d'ar Vretoned, bez en deus ar raktress-se un dalvoudegezh ewid an oll.

Un emsav politikel eo an UDB, e vo lavaret en eneb. Med dress, abaoe tri bloaz, a-drugarez «Tribune Libre» FR3, e c'hell kostezennoù politikel a beb sort difenn savpoentoù ar re bellañ

an eil re diouzh ar re all, savpoentoù eus ar re d'ar-rañ a-lies : adudi ar roue, strolladoù eus an tu kleiz-pellañ, strolladoù ar «majorite» hag an «eneberez». Heb kontañ prezegennoù graet gant meizourien, teorissianed, essaeisted, o tifenn tesennoù personel hag a denn, heb mar ebed, d'an dachenn bolitikel.

E-se e komprenner penaos e poues ur strollad evel an UDB, harpet gant milieroù eus hon kenverioù ha gant personelezhioù niverus meurbed n'int ket Bretoned, e poues ewid ma vefe ansavet dehi ur gwir da gomz ken diharz hag an heni a vez aotreet da gemend-all a strolladoù. Ewitañ, e souten Emgleo Breiz hag e talc'ho da souten kement hag a vez graet war an tu-se, en ur zerc'hel, n'eo ket red hel lavaret, d'e frankis e-keñver an UDB evel e-keñver kement strollad politikel zo. Degass a raomp da soñj hon eus bet disklêriet meur a wech penaos e oamp a-du ewid ma vefe liberaliset an abadennoù, da roññ an tu, e Breizh end-eeun, d'an oll gostezennoù, en un doare ingal, da zisplegañ o soñjesonoù, war danvez ar rannvro, en ur sevel kronikennoù, kendivisoù, reportajoù, ha beteg abadennoù a-zevri, ha kement-mañ e galleg hag e brezhoneg.

HARPIT POBL VREIZH

KRP ROAZON 27.46.79
CCP RENNES

Diwar al listennadoù all ... 3 482,05 L

J.D., Poitiers (86)	10,00 L
Joël Loquet, Montroules ...	80,00 L
J.Y.B., Brest	30,00 L
M. François, Angers (49) ..	30,00 L
J.P.L.M., Logivi	10,00 L
Mikael Le Vaillant, Brest	10,00 L
Mikael Rémond, Perros ...	10,00 L
J.J. Monnier, Lannuon	10,00 L
J.C.S., Marnes-la-Coquet-	
te (92)	10,00 L
Per Kersale, Dineol	30,00 L
Yenn Al Lae, Pleiben	50,00 L
Dishanw, Bro-Gernew	50,00 L
Aldrig Russon, La Cha-	
pelle/Erdre	30,00 L
J.G., Parmain (95)	10,00 L
G.P., Orvault	30,00 L
Yann Marot, Kerhor	30,00 L
P.A.D., Lanvelleg	5,00 L
P.C., La Chapelle/Erdre ...	30,00 L
Yann-Vadezour An Deufiv	
Kastell-Paol	30,00 L
L. Bihannic, Sant-Maloù ..	30,00 L
Erwan Belleg, Lannuon	10,00 L

535,00 L

Bet roet da b/Pobl Vreizh
en ur ober ur bloaz 4 017,05 L

Ur c'heloù dispar : DIWAN

Abaoe an
23 a vis Mae ez eus un
newezenti heb he far
e Breizh : digoret ez

eus bet a-benn ar fin ureo bet gwraet an taol-ar-
skol-vabigoù brezhoneg, nod-se.

un Ikastola breizheg. E6 a vugaligoù ez eus ur
Lambaol-Witalmese paotr-yaouank (ahanta !

E Lokeored,

d'ar sadorn 4 a vis Even,
fest-nos aaset gant
strollad ar gouelioù Lokeored ;
kaset e vo an traoù en-dro gant
kanerien ha sonerien eus Bras-
parz, Plouie, ha Plone. Dardou-
ped ha Bidarded, ha reoù all
c'hoazh, deredit da Lokeored !

BREZHONEG YEZH VEW

Stajoù war ar maes... tri staj
ollvrezhoneg ... daou gamp ollvrez-
honeg war veaj... Kampoù bugale
(pewar anehe, e Karaes o fewar...)
Stajoù diwyezheg...

Ewid an oll stajoù-se, skrivañ,
en ur lakaad un timpl da :
Mikael Madeg, 15, Ru St
Gwenal, 29230 LANDIVISIO.

A-drugarez d'hon komanan-
terien eo e c'hellomp lakaad Pobl
Vreizh da zont er maes beb mis :
trugarez, trugarez vras dezo oll.
Ker spontus e koust peb tra, her
gousoud a rit ervad, lennerien
ger. Ar paper, ar fotoioù, ar
moullañ, kement tra a vez da
baeñ. Ha c'hoazh ewid netra eo
e labour ar re a ra war-dro Pobl
Vreizh ! Eürusamant ! Kassit
arc'hant da b/Pobl Vreizh, bezit
brokus, hag e vo gallet brawaad
he stumm : ezomm zo !

Bodet eo bet newez zo paotred ha merc'hed an UDB
«aet e-barzh» an tier-kêr... Labour zo d'ober ! Amañ
emañt, e-kerzh o emvod-labour...

Darn deus emsaverien UDB kreiz-Breizh,
kendalc'h an Uhelgoad, d'an 8 a vis Mae.

البريد الجوي
PAR AVION - AIR MAIL

Lizherou

Kamaraded,

Setu daou vîe zo bremañ e lennan Pobl Vreizh, hag ur blé zo e lennan Le Peuple Breton. Da gentañ, e Breizh, 'm eus prenet Pobl Vreizh niverenn-hanverenn, hag amañ e Bro El Djezaïr (gwir hanw Aljeria) lec'h ma ran ma c'hoñje -elektronikian on-, e lennan ho tiw gasetenn, ged ur mignon.

Ataw 'm eus (= 'm bez) kalz plijadur 'n ur (= é) lenn doareoù ma bro-me 'barzh ho kasetennoù, mes n'on ket (= ne vezan ket) a-du genoc'h ! El-se ne ouian ket, 'benn ar fin, a-gaos-da-berag e varnit hag e kassit da lamm rac'h ar re n'int ket ag an UDB. «Diwallit ! Mabedad zo un den ag an tu dehoù !... Ya, marse, na faot ket boud dall ! N'hon eus ket dober a ouied 'menn lakaad peb unan... ur milouer mad ag ar vro eo pennadoù-skrid Mabedad, ya, ag ar vro ged he zud, ha ni beus dober ag ar milouer-se ; ne faot ket 'n em drailhiñ ; gwell hon eus d'ober : chañched ar vro...

Ho trugerakaad a ran ne-wazh ewid ho labour, setu perag e komanantan amañ da b/Pobl Vreizh ha da Le Peuple Breton. Un dra oc'h penn 'raog achu : PB zo bourrus da lenn, mes un tammig trist eo (= e vez) PV a-lies !

A galon e'id hor 'bro

Jakes Ar Goualher

Alje, d'ar meurzh 3 a vis Mae 77

Ur missi eo bet ewid skipailh Pobl Vreizh lenn lizher ken bourrus hon komananter feal é vewiñ du-se e Bro El-Djezaïr... Ugent vîe zo e oa ar Fransision (hag ar Vretoned en o mesk) é ober bresel, ur bresel kriz ha didruez, d'ur bobl hag he deus kavet a-c'houde he frankis.. Diâr goust ur milion hanter a Algerianed lazhet ! 'Ar ar vati-mant El-Djezaïr just-a-walc'h e oa bet ket kasset da Aljeria an heni e karg a b/Pobl Vreizh, ur blé àr-nugent so, pe dost. 'Ar-un-dro ged «les rappelés» an amzer-se... Pegen divourrus d'un den an eñvor ag ar mare-se !

A-zivoud danvez lizher hon lenner bremañ neusen, red eo memes-tra ansav un dra : an droed hon eus, hag un dever

politikel eo mem, barn es-politikel kement hag e vez skrivet (e galleg pe e brezhoneg), ma tenn, a-bell pe a-dost, d'ar politik. N'eo ket èl den an heni hon eus ataket Mabedad. Mes ewid e soñjesonoù a-zivoud ar politik, èl m'int bet displeget gantoñ en e bennad. Ni hon eus gwraet ur choes politikel : ne vo ket lakaad ar Vretoned da sevel a-du genimp dre red, mes an droed, ar gwir hon eus da zenofsiñ ar re a seblant ober ag ar politik un dra fall a-benn ar fin. Trawalc'h a dud, re a dud, e Breizh (hag e lec'h arall) iwe a lâr : «Me ne ran ket politik». Da lâred eo : «Me n'eo ket lous ma daouarn». Re gountant eo paotred fin an tu dehoù, an notabled, é weled ar Vretoned chom «heb ober politik». 'El-se e c'hellont int-i gober ar politikezh a garont, peogwir e chom fur, sioul ha mud ar re a vot ewite.

«Ur milouer mad ag ar vro eo pennadoù-skrid Mabedad... ha ni beus d'ober ag ar milouer-se». Pa chom Mabedad àr dachenn ar brezhoneg (ha gouied a ra brezhoneg ervad) hag ar c'hultur, n'hon eus netra da lâred dehoñ, 'el-reson. Na boud e sonjomp penaos n'eus ket ur c'hultur, ha dreist-oll ur c'hultur e Breizh, distag-krenn a-zoc'h ar politik. Mes ansav a raomp a galon vad o deus Paotred ar c'hultur hag ar brezhoneg peb frankis àr o zachenn.

Mes ma servij ar brezhoneg da lakaad ar Vretoned da chom kousket, neusen e lâromp : dañjer ! Dija eo douget ur lod-kàer ag hon bobl da vout mirourien, d'o doud fiziañs e-barzh un «den meur» (rener, salver, ha me'oui !) Dija ema arallekaet a-walc'h hon bobl. Dija he deus diouwer bras a-walc'h ag an demokratelezh. Dija ema ar radio hag an tele (hag iwe ar c'hasetennoù, ar wask : dalc'homp soñj ema bout aloubet, La Liberté du Morbihan ged trust Hersant) é siliñ e penn labourision hon pobl ideologiezh ofissiel ar stad c'hall renet ged bourchision Paris, ha ged re Breizh iwe. Nann, n'eo ket

possubl dimp chomel heb komz, a pa welomp ar c'hej-mej a vez gwraet en-dro d'ar brezhoneg. Komz fraezh zo d'ober. A-wezhioù e vimp gwelet fall marse, e-pad ur mare ac'hoel. Ne verna ket : ar wirionez, èl ma welomp ur c'horn anehi ac'hoel, ar wirionez zo da vout lâret.

N'ema ar wirionez en he fezh ged an UDB ! Fasioù a raomp, èl ar re 'rall.

Istim hon eus ewid oll ar re a labour ewid mad hon pobl. Mes n'hon eus tamm fiziañs erbed e-barzh ne ouian ket pessort «unvaniezh sakr», gwall garet ged ar Vroadelourion mod-kozh. Red eo sklêraad an traoù, kempenn an dachenn, ha lared, mar bez dober : «Hennañ zo ag an tu dehoù». Lesenn ar politik eo. An droed hon eus da varn ; an droed o deus ar re 'rall d'hon barn iwe : ewid hon mennosioù. Mes atakiñ isili zo ag an UDB èl tud, àr an dachenn bersonel ha prewez, n'eus netra divalawoc'h, ha netra pelloc'h a-zoc'h ar spered demokratel. Hag heb demokratelezh n'eus politike-rezh a-fesson erbed.

Trugarez, trugarez vras d'hon lenner ewid e lizher. Vad a ra gweled peb unan displegiñ e soñj fraezh ha sklêr, àr-wel d'an oll, ha n'eo ket klask c'hoari troioù kamm, dre zindan, en ur fesson kouard ha pilpouss.

Gourc'hemennoù deoc'h enta, ken vroad yaouank, ha salud iwe àr-un-dro da bobl El Djezaïr.

Fañch Morvannou,
e karg a b/Pobl Vreizh

Tudoù ker,

Beb mis e lennan ho kelaouenn gant plijadur ; dipitet 'oan bet er mis passeet, vichoude, o lenn ar pennad : «fasi... difasi». Mad eo embann un errata pa vez ur fasi e-barzh

iano un den, pe pa chañch ster ur frasenn diwar ul lizherenn a-dreus (ganti e-plass ganto, etc) Med d'ober petra koll amzer ha paper o lakaad : 9 micherour (e-lec'h 9 vicherour), ha traoù a sort-se ? Difasiañ n'eo ket chom da zilostañ preñved ruz, ha moien 'vije da ziskutiñ war ar pennad diwezaf ha da gaoud abeg e gerioù reizhet 'zo (Porzh-kofvers pe porzh a goñvers ?). Mad eo Pobl Vreizh beteg-henn, diwallit na deufe da vezañ Pobl (V)reizh an Aeled !

Ul lenner eus Kernew

Petra a soñj al lennerien ?

Ar rubrikenn «Fasi... difasi» n'eo ket ewid ar re a oar hag a skriv brezhoneg mad, med ewid ar re a zo o teskiñ hag ar re nad int ket c'hoazh gwall ampart. Bez'ez eus anehe e-mesk lennerien Pobl Vreizh evel-just.

A-zivoud porzh-kofvers pe «porzh a goñvers»... N'eo ket ase e oa ar gudenn, med etre porzh-kofvers ha porzh-komers (commerce). Med red eo remerkiñ iwe e vez lâret ti-kofvers ha n'eo ket «ti a goñvers».

An araogenn a a vez implijet dreist-oll ewid mad pe fall (hag all) : un den a volentez vad ; tud a vrud fall ; traoù a sort-se ; traoù a beb sort ; un den a ilis, un den a fesson, med : un ti-kofvers, un ti-skol, un ti-tan (cuisine), ur porzh-mor, ur gambr-kofvers.

Pobl Vreizh

Setu amañ ur chekenn vank ewid adkomanantiñ ur bloawezh all d'ho kasetenn ken plijus ! Gant va gwellañ gourc'hemennoù. A galon ganeoc'h.

Ur stourmer.

Yann-Vadezour an Deufv,
Kastell-Paol

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diasezet gant Yann Sohier, bodet ennañ skolaerien ha kelennerien Vreizh a-du gant ur skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !

(30 L ewid 6 niv.)

AR FALZ, Str. Kan-ar-Gwez — 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moned e-barzh

Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19.....

Sin :

Da gass en-dro
(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304
29273 BREST CEDEX

GOUEL POBL VREIZH

25 26 Mezheven

Pobl Vreizh

An UDB: e-menn eh omp geti?

A-c'houde tri mis bremañ ema an **UDB** é ober bruderezh ewiti hec'h-unan... Ya, ema é kennig d'ar Vretoned -d'ar re yaouank, mes d'ar re 'rall iwe-doned da labourad, àr-un-dro ged Bretoned arall, ewid ma chomo bew o bro... Ur yoc'h tud zo daet e-barzh an **UDB** er misioù-mañ : àr-dro daou-gant...

Ha neusen, an **UDB**, petra eo ? Petra 'venn gober ?

A-c'houde 1964 eh eus ag an **UDB**. Didrous-kàer he deus an **UDB** digoret un hent newez d'ar Vretoned. Klasket he deus lakaad ar Vretoned da weled e pessort stad ema o bro, hag a-gaos da betra ema er stad m'ema. Hag ewid boud anavet he deus an **UDB** lakaet tud àr ar renk, da geñver ar mouezherezhioù. Savet he deus gouelioù : **gouelioù Pobl Vreizh**, ma vo dalc'het an trived anehe e Montroules, e fin Mezheven, **Troiad ar Bonedoù Ruz**, e-pad dilost-hañv 1975, hag e-raog c'hoazh, **Troiad Stivell**, ma tisplege tud an **UDB** o frogam politikel d'ar Vretoned daet da weled ha da selaou ar c'haner bras...

Ha neoazh, n'eo ket trawalc'h d'an **UDB** boud gwraet kement hag he deus gwraet. N'eo ket

trawalc'h dehi kemer perzh er mouezherezhioù hag aosñ gouelioù... Bemdez, beb sizhun, ema

NOTENNOÙ

e-menn : e-pelec'h ; a-c'houde : a-baoe ; é ober é kennig, é souten, é refus, é kemer, é tenniñ, é roiñ, é studial : oc'h ober, o kennig, o souten... ; bruderezh : publicité ; àr-un-dro ged : assambles gant ; ur yoc'h tud : ur bern tud ; petra 'venn gober : petra 'fell dehi ober ; àr-dro : war-dro ; a, ag : eus, deus ; mouezherezh : élection ; dilost-hañv : diskar-amzer ; daet : deuet ; neoazh : koulskoude ; labourision : labourerien ; tro-dro : environnement ; saotradur : pollution ; dalbez : dalc'hmad ; mar bez dober a voud soutenet : ma vez ezomm da vezañ soutenet.

tud an **UDB** é kerzhed dorn-ha-dorn ged he fobl.

D'ar 24 a vis Mae, e oa an **UDB** é souten ar grevisted, anehe labourision hon bro é refus plañ Barre... E Sant-Naser, d'ar 24 a vis Ebrel, e oa an **UDB** é kemer perzh e **Gouel Unanidigezh Breizh**... Oaet eo d'an dias bremañ ar stal **Sopromer**, ma vese kempennet ar pesked geti : boud e oa an **UDB** é souten ar labourision-se, daet da voud dilabour bremañ. Kement tra, kement stourm é tenniñ da Vreizh, ema an **UDB** é roiñ harp dehi.

An tro-dro, an ekologiezh, ar c'hreisennoù nukleel, ar stourm ewid ar brezhoneg (skolioù, radio, tele), setu ase traoù m'eo intereset bras ar Vretoned gete. Hag iwe kement hag a sell doc'h ar labour-douar, ar pesketaerezh, hag iwe an urbanism, ar saotradur. Dalbez, pa vez hanw a Vreizh hag a vad ar Vretoned, e vez an **UDB** àr an dachenn, é studial, é roiñ hec'h avioù, é souten mar bez dober a voud soutenet...

An **UDB** ar strollad n'eus nemetoñ ewid soursial ag amzer-da-zoned Breizh hag a eürusted ar Vretoned en o bro.

Harpit Pobl Vreizh

KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

POBL VREIZH

